

Návrat k ére národných výborov

SME

[Dušan Sloboda](#) [1]

27.05.2013

V tieni debaty o počte krajov sa skrýva podstata spočívajúca v tom, či ostane Slovensko decentralizované.

Zdanlivo nečakane sa opätovne rozprúdila diskusia o územnom a správnom usporiadaní Slovenska. Najprv minister vnútra Robert Kaliňák v parlamentnej rozprave k návrhu zákona k druhej etape ESO (efektívna, otvorená a spoľahlivá štátna správa) povedal, že by si vedel predstaviť Slovensko bez vyšších územných celkov.

O pár dní na to premiér Robert Fico na zjazde odborárov vyhlásil, že chce „otvoriť“ verejnú diskusiu o tom, čo urobíme s VÚC“, pričom sa do nej hneď zapojil s návrhom troch krajov. A aby sa nezabudlo ani na Bratislavu, kandidátka Smeru na post bratislavskej „županky“ Monika Flašíková-Beňová Ficov návrh svojím vyhlásením korigovala na tri plus jeden.

Potrebu zmeniť počet krajov Fico odôvodňuje tým, že verejnosť sa s platnou osmičkou nezžila. Toto konštatovanie zjavného potvrdzuje nezáujem troch štvrtín voličov čo i len zúčastňovať sa na voľbách do orgánov samosprávnych krajov.

Keď sa v roku 2001 rozhodovalo o počte krajov, tak nielen väčšina odborníkov, ale aj väčšina predstaviteľov samospráv a tiež väčšina občanov v prieskumoch verejnej mienky jasne deklarovala, že si želá rozdelenie krajiny na prirodzené regióny. Namiesto dvanástich až šestnástich žúp tu dodnes máme paškvil ôsmich krajov zdedených z mečiarizmu.

Je to tak aj preto, že poslanci SDĽ a SOP vtedy schválenie žúp zablokovali. Za umelé kraje, s ktorými sme sa nezžili, môžeme ďakovať i vtedajšiemu poslancovi SDĽ Vladimírovi Faičovi. Ten je dnes nielen poslancom Smeru, ale aj predsedom Zboru poradcov predsedu vlády a expertom Ficovej strany pre verejnú správu.

Ficovi nejde najmä o počty

Tri kraje sú pre potreby samosprávnych regiónov absolútne nevhodné a občania by ich neprijali o nič viac ako aktuálnych osem. O to tu však v skutočnosti nejde, väčšiu pozornosť treba venovať druhému z testovacích balónikov vypúšťaných stranou príliehavo sídliacej na Súmračnej.

Mráz prichádza až z Ficovej tézy, ktorou sa o samosprávnych krajoch zmieňuje, že „štát musí mať zastúpenie v týchto orgánoch“. Premiér, jeho strana a vláda nám dávajú na známosť, že sa chystajú znegovať vývoj, ktorým v roku 1990 po páde totality opätovne vznikla a postupne silnela miestna samospráva v rámci duálneho modelu verejnej správy.

Etatista Fico preferuje, aby prestala oddelene existovať sieť štátnej správy a od nej nezávislé volené orgány samospráv. Tieto vyhlásenia smerujú k zavedeniu integrovaného modelu, v ktorom sa funkcie štátu a samosprávy zlejú dokopy. Ruka v ruke s tým získa štát väčšiu kontrolu nad samosprávami.

Kľúčovým tromfom je vládny program ESO. V rámci jeho prvej etapy zanikli krajské úrady špecializovanej štátnej správy, ich agendu však prevzali obvodné úrady v sídle krajov. Druhá etapa má znamenať koniec obvodných úradov. Ani tie však nezaniknú, keďže sa stanú súčasťou siete okresných úradov.

Na krajskej úrovni verejnej správy ostanú samosprávne kraje osamotené. Berúc do úvahy nezáujem občanov o ne, v boji o holú existenciu snahám o poštátnenie podľať ako prvé. O čo viac Smer prevalcuje ostatné strany v jesenných „župných“ voľbách, o to ľahšie to pôjde.

Demontáž decentralizácie

Ďalšou obeťou budú miestne samosprávy. Na jednej strane tu bude silnejšia štátna správa centralizovaná do 72 okresných úradov, na strane druhej vyše 2900 samospráv. Dve tretiny z nich tvoria slabučké obce do tisíc obyvateľov, ktoré neprinášajú občanom takú kvalitu služieb za ich dane, ako by sa patrilo.

ZMOS dlhé roky odmieta diskusiu o municipalizácii, ktorej výsledkom by malo byť zlučovanie obcí a združovanie výkonu ich kompetencií. Na toto naše samosprávy môžu doplatiť. K poštátneniu časti ich kompetencií poslúži sieť okresných úradov a ich expozitúr.

Zdieľať s Ficom nostalgiu za tromi kraji môžu len tí, ktorým sa čnie za normalizačným Slovenskom. Slovenskom, ktoré riadila z centra jedna strana prostredníctvom siete národných výborov. Tie vtedajší zákon definoval ako „štátne orgány samosprávneho charakteru“, no so samosprávou mali spoločné asi toľko, koľko majú voľby za komunizmu spoločné s tými slobodnými.

Hrozba zvrátenia decentralizácie sa ohlasuje čoraz nástojčivejšie. Tých, ktorí vnímajú centralizačné tendencie v štátnej správe, ohlásené znárodnenie zdravotných poisťovní v prospech jednej štátnej, snahy obmedziť slobodný výber školy a školskú samosprávu, ako aj vytrvalé udržiavanie uzavretého systému zahŕňajúcej justície a prokuratúry, to asi neprekvapí. Národné výbory k novej normalizácii predsa patria.

Autor je analytik [Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika](#) [2].

[Článok bol publikovaný v denníku SME a nájdete ho tu.](#) [3]

Tagy: [reforma verejnej správy](#) [4]

[decentralizácia](#) [5]

[komunálna reforma](#) [6]

[samospráva](#) [7]